

Förekomsten av knäpparen *Negastrius arenicola* (Boheman) (Coleoptera, Elateridae) i Sverige.

GÖSTA GILLERFORS

Gillerfors, G.: Förekomsten av knäpparen *Negastrius arenicola* (Boheman) (Coleoptera, Elateridae) i Sverige. [**The presence of the clickbeetle *Negastrius arenicola* (Boheman) (Coleoptera, Elateridae) in Sweden.**] – Entomologisk Tidskrift 124 (3): 173-175. Uppsala, Sweden 2003. ISSN 0013-886x.

The presence of *Negastrius arenicola* Boheman in Sweden is proved. It is found in the provinces of Sk, Ha, Bl, Sö, Vr, Ån, Nb and Lu. Differences in structures between *Negastrius pulchellus* L. and *N. arenicola* Boh. are discussed. Lectotype of *Negastrius arenicola* is designated.

Gösta Gillerfors, Maskrosstigen 23, 432 36 Varberg

Bland knäpparna finns underfamiljen Negastrinae som i Sverige innehåller sju småväxta arter som alla lever på sandiga eller grusiga marker, gärna stränder. Bland dessa finns en art, *Negastrius arenicola*, som beskrevs av Boheman 1853. I sin beskrivning av arten anger Boheman att den står nära *Negastrius pulchellus* (Linnaeus), en art som den senare kom att synonymiseras med och endast ansågs utgöra en varietet eller underart till. *N. arenicola* har sedan blivit återupprättad som en egen art (Lohse 1976). I den svenska skalbaggskatalogen finns dock inga fynd av *N. arenicola* noterade (Lundberg & Gustafsson 1995).

Boheman beskrev *N. arenicola* efter fynd som han gjorde under sin entomologiska resa till södra Sverige sommaren 1851 och som finns i beskriven Kongl. Vetenskapsakademiens Handlingar (Boheman 1853). Han började sina insamlingar i Strömsrumsområdet norr om Kalmar och fortsatte sedan via Blekinge ner efter kusten i Skåne ända bort till Hallandsgränsen. Han fann inte mindre än 160 nya insektsarter för Sverige. Av dessa var 29 skalbaggar. *Negastrius arenicola* fann han på sandstranden vid Kåseberga och Sandhammaren vid rötterna av strandråg (*Leymus arenarius*) den 24 och 25 juli.

I coll. Boheman på Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm finns tre exemplar av *Negastrius*

arenicola märkta "Sc or Bhn" (Scania orientalis Boheman) vilka med all sannolikhet är några av de exemplar på vilka han grundade sin beskrivning och som därför kan anses som lectotyper. Dessutom finns i samma samling ett exemplar av *arenicola* märkt "BS Bhn" (Botnia septentrionalis Boheman) men om även detta exemplar ingick i denna grupp är omöjligt att veta.

Boheman anger den helsvarta färgen "tota nigra" som ett kännetecken som är typiskt för arten. Men färgen tycks inte ha en avgörande betydelse för arttillhörigheten. Det har visat sig att djur som lever på havssandstränder i södra Sverige till övervägande del är helsvarta till nästan svarta, medan de som finns i norra Sverige och de som lever på sandstränder i inlandet är ljusare. Dessutom kan *pulchellus* undertiden vara nästan utan ljusa fläckar. *N. arenicola* har i regel relativt lång och mera iögonfallande silvervit behåring än vad som är fallet hos *pulchellus*, vars behåring är kortare och glesare och mera gulaktig.

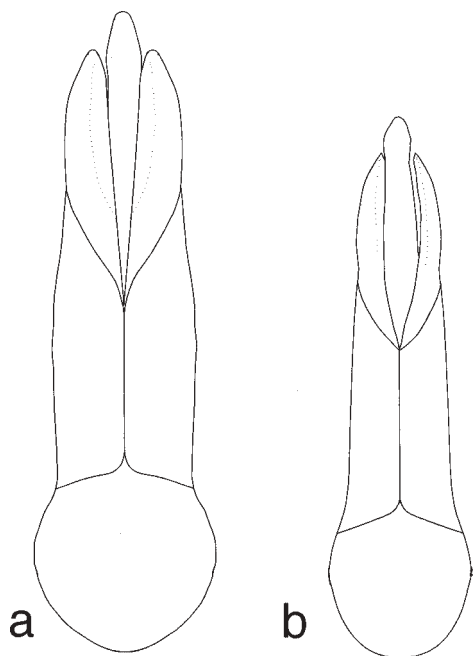
Ytstrukturen av halsस्कölden är något olika hos de båda arterna. Hos *arenicola* finns bara ett oregelbundet mönster medan den hos *pulchellus* är mera längsräfflad. Även halsस्कöldens form är något olika och i typiska fall är det lätt att se skillnaden särskilt om man har säkra *pulchellus*-exem-

Figur 1. *Negastrius arenicola*Figur 2. *Negastrius pulchellus*

plar att jämföra med. Hos *arenicola* är sidorna i regel mindre rundade och den är något plattare och även något längre i förhållande till bredden och bakkanten är något mindre sluttande. Men dessa förhållanden tycks variera en del. Täckvingarna hos *arenicola* är mattare med mera kraftig och ensartad punktur på strimmellanrummen, medan täckvingarna hos *pulchellus* i regel är ganska blanka och mera glest punkterade. En del exemplar kan dock vara svåra att placera då inte alla karaktärerna passar in. Det finns även vissa mindre skillnader hos aedeagus hos de båda arterna. Aedeagus hos *arenicola* är i regel något större och bredare än hos *pulchellus*. Paramerspetsarna är något bredare och mera avrundade hos *arenicola* än hos *pulchellus* vars paramerspetsar är mera tydligt spetsiga. (Fig. 3a och b). För övrigt hänvisas till bestämningstabellen i Die Käfer Mitteleuropas, band 6. 1979.

N. arenicola tycks framför allt förekomma på sandiga havsstränder men kan även finnas i inlandet men då på stränder av sjöar och floder. På andra sandområden tycks det endast finnas *pulchellus*.

Jag har granskat samtliga exemplar av *N. pulchellus* och *N. arenicola* som finns på Zoologiska museet i Lund, Naturhistoriska museet i Stockholm och Göteborgs naturhistoriska museum, samt några privata samlingar. Fynd av *N. arenicola* har konstaterats från följande landskap : Sk, Ha, Bl, Sö, Vr (Klarälven), Ån, Nb och Lu (Kvikkjokk). Särskilt många fynd föreligger från stränderna i Skåne och Halland, många lokaler och flera äldre samlare som

Figur 3. Hangenitalier av a) *Negastrius arenicola*, b) *N. pulchellus*.

Male genitalia of a) *Negastrius arenicola*, b) *N. pulchellus*.

Thomson, Mortenson, I. B. Ericson, Sandin och Ahrvall. Det finns även fynd från norra Norge (Målselva, Rundhaug) och Finland (Li Utsjoki).

Designation of lectotypes.

There are three specimens of *Negastrius arenicola* in the Museum of Natural History, Department of Entomology in Stockholm which belong to Boheman's collection from Scania and which without no doubt belong to the specimens on which he has based his description. One of the specimens marked "Sc or Bhn 78 79" have I designated as lectotype. The two others marked "Sc or Bhn 80 79" and "81 79" are designated as paralectotypes.

Tack

För lån av djur vill jag framföra ett varmt tack till Roy Danielsson (ZML), Bert Viklund (NRM), Ted von

Proschwitz (GNM), Peter Cederström, Eslöv, Alan Dufberg, Malmö och Stig Lundberg, Luleå. Särskilt vill jag tacka Viggo Mahler, Ry Danmark för hans värdefulla råd och synpunkter på manuskriptet. Ett stort tack även till Håkan Ljungberg, Lund för hjälp med foto och genitalieteckningar.

Litteratur

- Boheman, C.H. 1853. Entomologiska Anteckningar under en resa i Södra Sverige 1851. – Kongl. Vetenskapsakademiens Handlingar för år 1851: 53-210. Stockholm.
- Lohse, G.A. 1976. Elateriden-Studien. – Ent. Blätter. Bd 72: 90-104.
- Lohse, G.A. 1979. Fam. Elateridae. – I: Freude, H., Harde, K.W. & Lohse, G.A.: Die Käfer Mitteleuropas, Band 6: 103-186. Goecke & Evers, Krefeld.
- Lundberg, S. & Gustafsson, B. 1995. Catalogus Coleopterorum Sueciae. – Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm.

Svenska Dagfjärilsnamn - förslag till ändringar

Swedish Butterfly Names

IVAN KRUYIS

Dagfjärilar är bland de insektsgrupper som väcker mest uppmärksamhet och intresse bland människor som börjar studera insekter. Eftersom de flesta av dem först lär sig de svenska namnen är det bra om namnen logiskt anknyter till arten. Det gör dem, om inte annat lättare, att komma ihåg. Anknytningen kan finnas på följande sätt:

1. Namnet hänvisar till en viss egenskap som karakteriserar arten, t ex svartfläckig.
 2. Namnet anger en värdväxt.
 3. Namnet hänvisar till en viss miljö eller biotop där fjärilen finns.
 4. Namnet har sin rot i folkmun, t. ex amiral eller aurora.
- I annat fall kan det latinska artnamnet tillämpas, t. ex apollo, machaon, m m.

Det finns ett antal dagfjärilsnamn som enligt

dessa punkter är felaktiga. Bland annat finns det namn som beskriver arten som allmän, en egenskap som kan variera kraftigt med tiden. Därför bör ordet 'allmän' ej finnas som en del av namnet. Namnen på följande dagfjärilsarter (Svensson & Palmqvist 1990) kan därför ifrågasättas:

Hesperia comma

Nuvarande svenskt namn: Allmän ängssmygare.
Förslag på nytt namn: Silverfläckig ängssmygare
Detta syftar på fläckarna på bakvingens undersida.

Fabriciana adippe

Nuvarande svenskt namn: Allmän pärlemorfjäril.
Förslag: Adippepärlemorfjäril eller Brun pärlemorfjäril.